

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА
ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ
В ЦИФРОВУ ЕПОХУ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 2

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 2. – 684 с.
ISBN 978-617-8763-16-9**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-16-9

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

СЕКЦІЯ 17. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЕЛЬНОГО, ЕКОЛОГІЧНОГО ТА ЕНЕРГЕТИЧНОГО ПРАВА

Харитонова Тетяна Євгенівна

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПОГЛЯД НА ПРАВО КОРИСТУВАННЯ ЧУЖОЮ ЗЕМЕЛЬНОЮ ДІЛЯНКОЮ
ДЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПОТРЕБ 285

Григор'єва Христина Антонівна

ЗОНИ ПРИСКОРОНОГО РОЗВИТКУ ВДЕ В УКРАЇНІ: ПРАВОВІ ПЕРСПЕКТИВИ 287

Заверюха Марина Михайлівна

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЛІСОВИХ ВІДНОСИН: Е-ЛІСОРУБНИЙ КВИТОК ЯК
ІНСТРУМЕНТ ПРОЗОРОСТІ ТА КОНТРОЛЮ 289

Канівець Людмила Анатоліївна

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗАПОВІДНИХ ТЕРИТОРІЙ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ
ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ 292

Karyna Karakhanian

NATIONAL AND INTERNATIONAL ASPECTS OF SUPPORT FOR UKRAINE'S ENERGY SECTOR IN
THE CONTEXT OF WAR 296

Платонова Євгенія Олегівна

ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ ЕНЕРГЕТИКИ 298

Чумаченко Інна Євгенівна

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЕКОСИСТЕМНОГО ВИМІРУ ЛІСОВИХ ПРАВОВІДНОСИН 301

Березін Сергій Людвигович

ДРУГИЙ ЕТАП ГІДРОМЕЛІОРАТИВНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ: ОКРЕМІ ПРАВОВІ
НОВЕЛИ 304

Лабунський Микола Володимирович

ОСОБЛИВОСТІ ВПОРЯДКУВАННЯ ЕМФІТЕВЗИСУ В УМОВАХ ВІЙНИ 307

Поліщук Єгор Сергійович

ЗАСТОСУВАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ПРОЦЕДУР У МЕХАНІЗМІ ЗАХИСТУ ПРАВ НА ЗЕМЛЮ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 311

СЕКЦІЯ 18. ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ

Шамша Ігор Володимирович

ЩО ТАКЕ ДУША? 314

Єременко Олександр Михайлович

ДОБРОЧЕСНІСТЬ В АНТИЧНОМУ ТА НОВОЄВРОПЕЙСЬКОМУ РОЗУМІННІ: VIRTUS, AUREUM
І МОРАЛЬНА ЧЕСНОТА 317

Смазнова Ірина Сергіївна

АЛГОРИТМІЧНИЙ ІНТЕРПРЕТАНТ І ТРАНСФОРМАЦІЯ КОМУНІКАТИВНИХ ОСНОВ ПРАВА
В ЦИФРОВУ ЕПОХУ: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ 319

Капустіна Надія Борисівна

ЦИФРОВА ДЕРЖАВА ЯК ФОРМА СОЦІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА 323

Крижановська Тетяна Олександрівна

ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «СУСПІЛЬНА СТІЙКІСТЬ»: СОЦІАЛЬНО-
АНТРОПОЛОГІЧНИЙ ВИМІР 325

Токар Людмила Вікторівна

ПАРАДОКС АБДУКЦІЇ 328

Польовий Святослав Сергійович

ЕТИЧНИЙ ВИМІР НАРАТИВУ 331

Скриннік Руслан Алізамінович

ФАТАЛІЗМ ТА ВОЛЮНТАРИЗМ В ІСТОРИЧНОМУ ПРОЦЕСІ 333

реалії країни. З огляду на це, на наш погляд, ідею зон прискореного розвитку ВДЕ варто розглянути ширше: з позицій необхідності економічного, соціально-демографічного та екологічного відновлення держави. Зокрема, на основі проведеного картографування територій доречно виявити особливо сприятливі райони, які мають високий потенціал для розвитку «зеленої» енергетики та водночас проаналізувати такі території на предмет наявності там вагомих передумов для активного розвитку інших виробництв (наприклад, промислових, агропромислових, рекреаційних, інфраструктурних тощо). Такі райони мають отримати власний правовий режим, спрямований на полегшене створення та ведення бізнесу. Тобто спрощене адміністративно-процедурне створення «зелених» енергетичних об'єктів у визначених зонах здатне виступити своєрідним поштовхом для утворення точок майбутнього економічного зростання, забезпечуючи інвестиційний попит та синергетичну дію. Разом із тим, відповідний режим має узгоджуватися із чинним законодавством про державну регіональну політику, зокрема нормативним поділом територій на функціональні типи: території відновлення, регіональні полюси зростання, території з особливими умовами для розвитку; території сталого розвитку (Закон України «Про засади державної регіональної політики»), а також інтегруватися в містобудівну документацію усіх рівнів відповідно до містобудівного законодавства (Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності»).

Таким чином, на нашу думку, зони прискореного розвитку ВДЕ мають бути запроваджені у вітчизняне законодавство із урахуванням особливостей та потреб національної економіки та суспільства.

Ключові слова: енергетичний перехід, земельні правовідносини, регіональна політика, відновлення, зони прискореного розвитку ВДЕ, альтернативна енергетика.

Key words: energy transition, land relations, regional policy, recovery, zones of accelerated development of renewable energy, alternative energy.

Заверюха Марина Михайлівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри земельного, екологічного та енергетичного права, кандидат
юридичних наук, доцент*

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЛІСОВИХ ВІДНОСИН: Е-ЛІСОРУБНИЙ КВИТОК ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОЗОРОСТІ ТА КОНТРОЛЮ

Розвиток цифрових технологій може призвести до позитивних змін у низці аспектів лісових відносин, зокрема: підвищення прозорості та ефективності управління лісовими ресурсами, внутрішніх та зовнішніх процесів ведення лісового господарства; зменшення корупційних ризиків; забезпечення доступу

до даних для всіх зацікавлених сторін; сприяння розвитку економіки та екології [1, с. 145].

Е-лісорубний квиток є ключовим елементом цифровізації лісових відносин, що забезпечує правомірність здійснення заготівлі деревини. Заготівля деревини всіма постійними лісокористувачами здійснюється виключно на підставі цього електронного документа, який має однакову юридичну силу з традиційним паперовим аналогом. Впровадження е-лісорубного квитка спрямоване на підвищення прозорості діяльності у сфері лісокористування, зменшення корупційних ризиків та забезпечення ефективного державного контролю за використанням лісових ресурсів.

Оформлення такого квитка здійснюється в електронній формі через офіційну платформу ЕкоСистема [2], що забезпечує зручність, доступність та оперативність отримання адміністративної послуги. Для цього лісокористувач подає відповідну заяву та необхідні документи в цифровому форматі, після чого відбувається їх перевірка уповноваженими органами. Залежно від виду рубок (рубки головного користування, рубки формування та оздоровлення лісів тощо) змінюється і перелік документів необхідних для подачі. Послуга є безоплатною та надається протягом 10 робочих днів, що відповідає принципам відкритості та сервісної орієнтованості публічної адміністрації.

Крім того, електронна форма лісорубного квитка дозволяє забезпечити належний облік заготовленої деревини, інтеграцію з іншими державними реєстрами та інформаційними системами, а також створює передумови для впровадження сучасних механізмів моніторингу і контролю, зокрема з використанням геоінформаційних технологій. Це, своєю чергою, сприяє раціональному використанню лісових ресурсів та посиленню екологічної безпеки.

Основним законодавчим актом, який визначає механізм реалізації проекту щодо видачі спеціального дозволу на спеціальне використання лісових ресурсів (лісорубного квитка) в електронній формі є «Порядок реалізації експериментального проекту щодо видачі спеціального дозволу на спеціальне використання лісових ресурсів (лісорубного квитка) в електронній формі» затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 травня 2025 р. № 625 [3] та Лісовий кодекс України [4]. Відповідно до даного Порядку, лісорубний квиток є основним документом, на підставі якого:

- здійснюється заготівля деревини в лісах України;
- ведеться облік дозволених до відпуску запасів деревини, встановлюються строки здійснення заготівлі деревини та її вивезення, строки і способи очищення лісосік від порубкових решток, а також ведеться облік природного поновлення лісу, що підлягає збереженню;
- видається сертифікат про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів;
- ведеться облік рентної плати, нарахованої за використання лісових ресурсів [3].

Лісорубний квиток оформлюється відповідним територіальним органом Державного агентства лісових ресурсів України або уповноваженим органом виконавчої влади з питань лісового господарства Автономної Республіки Крим за місцем розташування лісової ділянки, на якій планується здійснення заготівлі деревини. При цьому місце знаходження чи проживання заявника не має значення для визначення компетентного органу. Лісорубний квиток оформлюється виключно щодо однієї конкретної лісової ділянки, на якій передбачається здійснення заготівлі деревини, і не може поширюватися на інші території.

Варто зазначити важливий момент, що відповідно до Постанови Кабінету Міністрів «Про реалізацію експериментального проекту щодо видачі деяких дозвільних документів у сфері лісового господарства в електронній формі» від 30 травня 2025 р. № 625 на період реалізації експериментального проекту зупиняють дію деякі нормативно-правові акти, які регулювали це питання раніше, зокрема постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2007 р. № 761 «Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів» [5] у частині положень щодо видачі лісорубних квитків. Даний експериментальний проект діє до 1 червня 2027 р.

За даними, оприлюдненими на офіційному сайті Держлісагентства, важливим етапом розвитку цифровізації лісових відносин стало те, що у 2025 році е-лісорубний квиток було адаптовано до вимог Регламент ЄС щодо боротьби зі знеціненням (EUDR). Це забезпечило можливість українським експортерам надавати європейським партнерам достовірні дані про геолокацію ділянок, на яких здійснюється заготівля деревини, що є ключовою вимогою для доступу продукції на ринок Європейського Союзу.

Практичне впровадження цієї цифрової системи демонструє її ефективність: лише у 2025 році було оформлено понад 100 тисяч е-лісорубних квитків, що охоплюють заготівлю близько 17,3 млн м³ деревини. Це свідчить про масштабність використання електронного інструменту та його значення для забезпечення прозорості, простежуваності походження деревини й підвищення довіри з боку міжнародних партнерів [6].

Отже, впровадження е-лісорубного квитка є важливим етапом цифровізації лісових відносин в Україні, що сприяє підвищенню прозорості, підконтрольності та ефективності використання лісових ресурсів. Завдяки інтеграції електронних сервісів, зокрема через платформу ЕкоСистема, забезпечується спрощення адміністративних процедур та мінімізація корупційних ризиків.

Адаптація е-лісорубного квитка до вимог Регламент ЄС щодо боротьби зі знеціненням (EUDR) підтверджує орієнтацію України на європейські стандарти ведення лісового господарства та відкриває нові можливості для експорту деревини на ринки ЄС. Водночас, попри позитивні результати функціонування системи, зберігається необхідність подальшого вдосконалення нормативно-правового регулювання, технічної інтеграції реєстрів та забезпечення належного рівня інформаційної безпеки.

Таким чином, е-лісорубний квиток виступає не лише інструментом дозвільного характеру, а й важливим елементом сучасної системи електронного врядування, що забезпечує стаке управління лісовими ресурсами та підвищення екологічної безпеки держави.

Список використаних джерел:

1. Заверюха М. М. Діджиталізація лісових відносин в умовах воєнного стану. *«Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права»*. 2024. № 1. С. 145-149. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2024.1.24>
2. Видача спеціального дозволу на спеціальне використання лісових ресурсів – лісорубний квиток. URL: <https://eco.gov.ua/services/otrimannya-lisorubnogo-kvitka> (дата звернення 28.03.2026)
3. Порядок реалізації експериментального проекту щодо видачі спеціального дозволу на спеціальне використання лісових ресурсів (лісорубного квитка) в електронній формі: затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 травня 2025 р. № 625. *Офіційний вісник України*. 2025. № 51. Ст. 3506.
4. Лісовий кодекс України: прийнятий 21 січня 1994 року в редакції Закону від 8 лютого 2006 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 21. Ст. 170.
5. Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів: постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2007 р. № 761. *Офіційний вісник України*. 2007. № 39. Ст. 1550.
6. Цифровізація лісового сектору забезпечує прозорість роботи. URL: <https://forest.gov.ua/news/tsyfrovizatsiia-lisovoho-sektoru-zabezpechuie-prozorist-roboty> (дата звернення: 28.03.2026)

Ключові слова: цифровізація, е-лісорубний квиток, лісові відносини, ліс, воєнний стан, лісове законодавство, охорона лісів, захист лісів, державне управління.

Key words: digitization, e-logging permit, forest relations, forest, martial law, forest legislation, forest conservation, forests protection, public administration.

Канівець Людмила Анатоліївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри земельного, екологічного та енергетичного права, кандидат
юридичних наук, доцент*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗАПОВІДНИХ ТЕРИТОРІЙ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ

Російська воєнна агресія, обраний державою євроінтеграційний курс розвитку і обумовлена ним необхідність виконання Україною міжнародних зобов'язань з охорони довкілля актуалізують питання створення ефективної системи природоохоронних територій, підґрунтям якої є розробка і впровадження діе-